

## Yttrande över SOU 2025:123 – Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag

Dnr U2026/00023

*Cedergrenska är en skolkoncern med stark lokal förankring. Varje enhet har ett eget namn, en egen identitet och en tydlig pedagogisk profil, vilket skapar engagemang och delaktighet bland elever, vårdnadshavare och medarbetare. Samtidigt binds våra skolor samman av en gemensam värdegrund där professionalism, tillit och samarbete genomsyrar all verksamhet – från undervisning till ledning och utveckling. Läsåret 2025/26 omfattar organisationen förskolor, grundskolor, resursskolor, anpassade grund- och gymnasieskolor samt både yrkes- och högskoleförberedande gymnasieutbildningar och vuxenutbildningar. Verksamheten bedrivs på ett flertal orter i Sverige och omfattar idag ungefär 10 000 elever och barn på över 50 skolenheter.*

*Centralt i Cedergrenska strategin står pedagogen i fokus. Vi vet att den enskilt viktigaste faktorn för elevernas utveckling är skickliga och engagerade lärare och pedagoger. Därför arbetar vi målmedvetet med att skapa goda förutsättningar för våra medarbetares utveckling, trivsel och professionella växande. Genom kollegialt lärande, tydliga ansvarsroller, starka stödfunktioner och en organisation som sätter pedagogen i centrum, bygger vi verksamheter där kvalitet och utveckling är i ständig förbättring och med långsiktighet. Som ett led i detta arbete erbjuds nyexaminerade lärare inom Cedergrenska ett traineeprogram och Cedergrenska satsar stort på förstelärare utöver den statliga bidragsramen som en investering i god skolutveckling.*

*Cedergrenska grundades 2011 av rektor Håkan Söderström och historia- och ekonomiläraren Niklas Pålsson.*

### Sammanfattning

Cedergrenska delar de synpunkter och slutsatser som framförs i Almega Utbildnings remissvar till utredningen Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123) och ställer sig bakom dessa i sin helhet. Cedergrenska delar utredningens ambition att motverka oseriösa aktörer och säkerställa god kvalitet i utbildningen. Samtidigt anser vi att de föreslagna åtgärderna i flera centrala delar är oproportionerliga, rättsosäkra och alltför schablonartade. Cedergrenska avstyrker flera av utredningens förslag då de i stället riskerar att försämra rättssäkerheten, minska flexibiliteten hos seriösa huvudmän och skapa oproportionerliga hinder för utveckling och anpassning av verksamheter samt underminera ekonomin på grund av administrativa kostnader som går till byråkrati i stället för till undervisning. Framför allt drabbar förslagen urskillningslöst alla inom friskolesektorn, inte enbart det fåtal som inte håller god kvalitet.

### Övergripande sammanfattning

#### **Skärpta villkor vid ansökan om godkännande och utökning**

Utredningens förslag innebär att en huvudman under långa tidsperioder kan förhindras att starta eller utveckla verksamhet på grund av tidigare ingripanden, inklusive pågående tillsyn. För en huvudman innebär det att även snabbt avhjälpta brister kan få långtgående konsekvenser flera år efteråt, trots att verksamheten idag håller god kvalitet. Särskilt problematiskt är att en pågående tillsyn, oavsett vad den avser, i sig kan utgöra hinder. Detta skapar betydande osäkerhet och försvårar långsiktig planering. Dessutom signalerar både Skolverket och Skolinspektionen att de har svårt att hinna med införandet av alla nya lagar och författningar inom skolområdet. Detta

kommer troligen medföra att skolor står själva i tolkningar utan stöd från Skolverket och utan att frågor har kalibreras och tillsynats vilket kan leda till förelägganden som i detta sammanhang kan få förödande konsekvenser.

Vi menar att detta står i strid med proportionalitetsprincipen och avstyrker förslaget. Om skärpta villkor trots detta införs bör de begränsas till situationer med allvarliga brister, exempelvis förelägganden förenade med vite, och tidsperioderna bör vara väsentligt kortare.

## **Brister i en del av organisationen ska beaktas generellt**

Utredningen föreslår att bedömningen av huvudmannaskap ska omfatta samtliga verksamheter inom samma koncern, även historiska ägarförhållanden.

Detta innebär för oss en risk för kollektiv bestraffning, där en välfungerande skola kan få sina utvecklingsmöjligheter kraftigt begränsade på grund av brister i en helt annan verksamhet, utan relevant koppling. För större huvudmän innebär detta i praktiken att någon form av tillsyn nästan alltid kan pågå någonstans i organisationen, vilket omöjliggör expansion oberoende av kvalitet.

Cedergrenska förvärvar skolor som tidigare ofta har saknat ett huvudmannastöd vilket kan ha genererat brister i verksamheten och en av åtgärderna för verksamheten kan då ha varit att framåt ingå i en koncern. Dock ser vi inte att brister på skolan historiskt kan påverka verksamhet på våra andra skolor om vi ska kunna ta ansvar som seriös aktör. Detta kan leda till att elever som går på en skola med brister hotas av att skolan läggs ner istället för att bristerna åtgärdas framåt. Dessutom kan vi föra i bevis att vi under många år, genom vårt engagemang för en enskild skolenhet i ett utanförskapsområde, ekonomiskt lyckats bidra med högst avsevärda resursförstärkningar från huvudmannen.

Vi avstyrker därför förslaget om koncernövergripande bedömningar i dess nuvarande form.

## **Förvärvsförbud vid bristfälligt huvudmannaskap**

Förslaget om förvärvsförbud riskerar att få särskilt allvarliga konsekvenser i samband med generationsskiften och nödvändiga ägarförändringar.

Förslaget innebär att även skolor med god kvalitet kan komma att avvecklas, inte på grund av brister i utbildningen, utan på grund av tidigare ingripanden eller pågående tillsyn. Detta riskerar i slutändan att drabba eleverna.

Vi avstyrker förslaget och anser att dagens system med ägar- och ledningsprövning är tillräckligt samt att vi för branschens utveckling som skolkoncern välkomnar att denna typ av prövningar sker systematiskt.

## **En ändamålsenlig process för godkännande som huvudman**

Förslagen om att knyta godkännanden till exakt adress och ett högsta antal utbildningsplatser innebär en tydlig förskjutning från ramgodkännande till detaljstyrning.

För oss som koncern och våra skolor innebär det minskade möjligheter att anpassa verksamheten efter förändrade förutsättningar, trots att förändringarna är pedagogiskt och organisatoriskt motiverade. Kravet på att säkra lokaler långt i förväg medför dessutom ökade ekonomiska risker och etableringshinder. Vidare kan vi på grund av yttre omständigheter exempelvis rivning och nybyggnation, behöva flytta verksamheten till en ny adress. Förslaget riskerar att drabba elever om vi istället för förflyttning blir tvungna att stänga verksamhet.

Även frågan om högst antal elevplatser är problematisk. Exempelvis kan det ställa till svårigheter som drabbar elever när vi samarbetar med en kommun i demografifrågor. Det kan handla om

nybyggnationer i området eller att en närliggande skola avvecklar sin verksamhet och att elever ska kunna erbjudas skolplats i sitt närområde.

Ett förfarande med ny ansökan innebär dessutom ökade kostnader och osäkerhet för verksamheten, personal och elever. För oss som koncern innebär det inlåsnings effekter som försvårar nödvändiga anpassningar och i förlängningen kan påverka elevernas utbildning negativt. Dessutom innebär hanteringen ökad administration för verksamheterna.

I stället för ett nytt ansökningsförfarande vid ändring av adress eller elevantal föreslår Cedergrenska att det införs krav på samverkan med kommunerna inför kommande eventuella förändringar.

## **Avslutande synpunkter**

Sammanfattningsvis anser vi att betänkandets förslag i sin nuvarande utformning riskerar att få omfattande negativa konsekvenser för seriösa huvudmän, utan att på ett proportionerligt sätt träffa de problem som utredningen avser att lösa. För huvudman innebär det att redan gynnande förvaltningsbeslut förändras utan att brister i verksamheten konstaterats, vilket skapar betydande osäkerhet kring investeringar och långsiktig planering. Vi uppmanar därför regeringen att omarbete förslagen i grunden, tydligare skilja mellan allvarliga och mindre brister samt säkerställa rättssäkerhet, proportionalitet och långsiktigt hållbara planeringsförutsättningar för fristående huvudmän.

För Cedergrenska AB



Håkan Söderström

Styrelseordförande